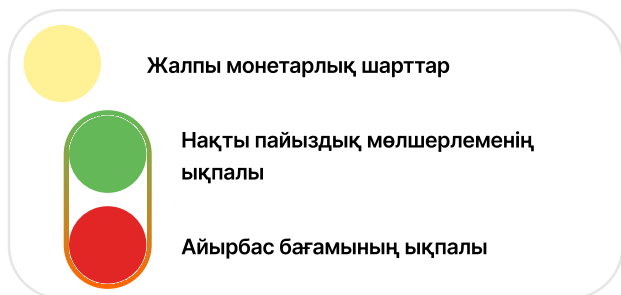

Монетарлық шарттар

2022 Қазан

Нәтижелерді пайымдау

Монетарлық шарттар индексінің 1 (RMCI) серпіні отандық экономикада ақшанесие шарттарының шамасы өзгергендігін білдіреді. Қазан айында ақша-несие шарттары бұған дейінгі үш аймен салыстырғанда қатаңдатыла түсті. **Сәйкесінше индекстің мәні ынталандырушы аймақтан бейтарап ақша-несие шарттарына өту жағдайына сәйкес келеді.**

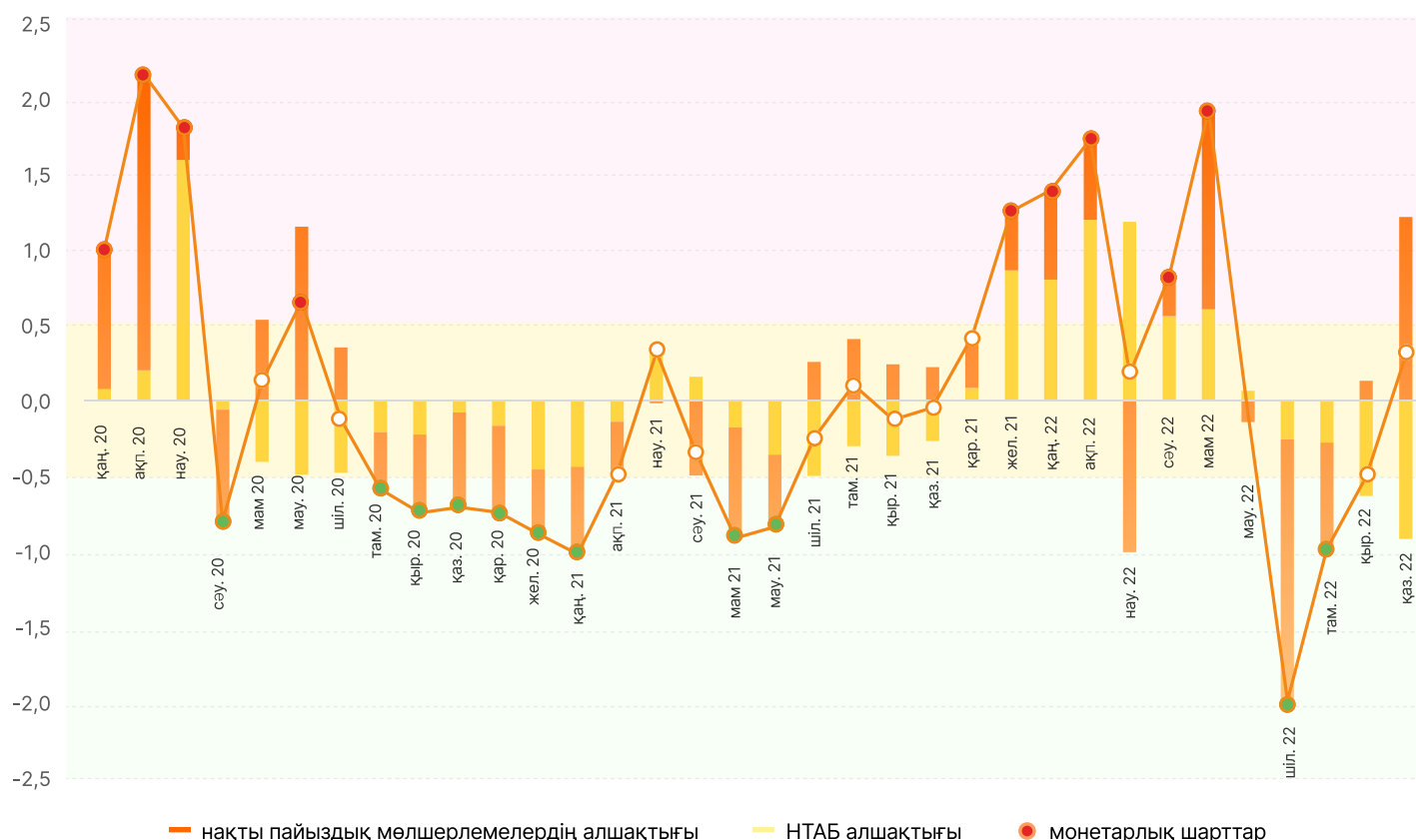

- ынталандырушы монетарлық шарттар
- бейтарап монетарлық шарттар
- тежеуші монетарлық шарттар

Монетарлық шарттардың құраушы индексі **инфляциялық үдерістер мен экономикалық келешекке әр түрлі бағытта ықпал етеді**. Айталық, пайыздық мөлшерлеменің құрамдауыш бөлігі іскерлік белсенділіктің өсуіне оң әсер етеді, ал айырбас бағамының құрамдауыш бөлігі керісінше қатаң шарттар қалыптастырады. Ол экономикалық өсім мен инфляцияны бәсеңдететін жиынтық сұранысты тежейді.

Қазан айының қорытындысы бойынша пайыздық мөлшерлемелер экономикалық агенттердің тұтыну және инвестициялық жоспарларын шектеу үшін жеткілікті дәрежеде жоғары болған жоқ. **Нәтижесінде нақты пайыздық мөлшерлемелер тұрғысынан алып қарағанда экономикалық өсім мен инфляцияны ынталандырушы қысым өткен кезеңге қарағанда арта түсті.**

Монетарлық шарттар индексінің серпіні

¹Талдау тұрғысынан алып қарағанда RMCI-дың абсолютті мәні емес, оның динамикасы маңызды. Индекс теріс аймаққа өткен кезде монетарлық шарттарды ынталандыратын кезең туралы, ал оң аймаққа енген кезде тежеуші кезең туралы айтуға болады. RMCI мәні -1-ден 1-ге дейінгі аумақта тербелетін болса, біз мұны бейтарап монетарлық шарттар деп бағалаймыз.

Нәтижелерді пайымдау

Монетарлық шарттар индексінің нақты тиімді айырбас бағамы ретіндегі бағамдық құраушысы қазан айында айтарлықтай оң алшақтық көрсетті. **Оған НТАБ-тың деңгейі өзінің әлеуетінен жоғары болғаны себеп болды. Бұл теңгенің қайта бағаланғандығына сәйкес келеді.**

Ұлттық валютаның қайта бағаланымы бір жағынан теңгенің инвестициялық тартымдылығын арттырады, екінші жағынан ішкі тұтынуды тежейді, жиынтық сұранысты қысқартады және шығарылымды төмендетеді. **Осы көрсеткіштер тарапынан қысымның төмендегені экономикада инфляциялық үдерістердің қарқындылығының әлсіреуіне септігін тигізеді.**

Есептеу әдістемесі

Монетарлық шарттар индексі (RMCI) ақша-несие саясатының (АНС) шарттарын бағалау және талдау, сондай-ақ кейіннен монетарлық шешімдер қабылдау үшін қолданылады. Есептеу үшін нақты пайыздық мөлшерлеме (TONIA мен бағаның нақты өсу деңгейі арасындағы айырма) мен теңгенің нақты тиімді айырбас бағамы (НТАБ) қолданылады.

Мөлшерлемелердің екі түрі бір-бірін күшейтуі немесе бір-бірінің орнын толтыруы мүмкін. Ал пайыздық мөлшерлеме мен айырбас бағамының бір мезетте қатар өсуі монетарлық шарттарды қатаңдатады. Басқа жағынан алып қарағанда, егер пайыздық мөлшерлеменің өсуі теңгенің құнсыздануымен қатар жүретін болса, ақша-несие шарттары өзгеріссіз қалады не болмаса ынталандырушы сипатқа ие болады.

Қазақстанның экономикасы - әртараптандыру деңгейі төмен, пайыздық арнасы әлсіз шағын ашық экономика ретінде сипатталады. Мұнда RMCI-ды есептегенде жиі қолданылатын арақатынас (1:3) тура келмейді, сондықтан біздің есептеуімізше ең оңтайлы арақатынас - 1:1.

Нақты пайыздық мөлшерлеме мен нақты айырбас бағамының тепе-теңді мәні Ходрик-Прескотт фильтрін пайдалану арқылы белгіленді.

RMCI мына формула бойынша есептеледі:

$$RMCI = \theta_R (R_t - R_*) + \theta_e (e_t - e_*)$$

мұнда, $R_t - R_*$ - нақты пайыздық мөлшерлеменің алшақтығы

$e_t - e_*$ - нақты тиімді айырбас бағамының алшақтығы

θ_R - "пайыздық мөлшерлеменің жиынтық сұранысқа ықпалын білдіретін салмақ"

θ_e - "айырбас бағамының жиынтық сұранысқа ықпалын білдіретін салмақ"

$$\theta_R + \theta_e = 1$$

- Салмақтық коэффициенттер пайыздық мөлшерлеме мен айырбас бағамы өзгерісінің жиынтық сұранысқа ықпал ету күшін білдіреді. Халықаралық тәжірибеге сәйкес, олардың арақатынасы экономиканың ерекшелігі мен жетілгендігіне қарай таңдап алынады. Дамыған елдерде әдетте салмақтардың мынадай ара-қатынасы қолданылады - 1:3 ($\theta_e = 0.25$, $\theta_R = 0.75$), бұл қаржы нарықтарының жоғары дәрежеде дамығандығын, АНС трансмиссиялық механизмінің мықты пайыздық арнасын және сыртқы соққыларды айырбас бағамы арқылы оңай залалсыздандыру қабілетін білдіреді.
- Дамушы елдерде арақатынас 1:1-ден 1:4-ке дейін өзгеруі мүмкін ($\theta_e = 0.2$, $\theta_R = 0.8$) және әрбір ел оны жеке таңдайды.

Автор: Айжан Әлибекова (A.Alibekova2@jusan.kz)

Жауапкершілікті шектеу:

Jusan Analytics - «Jusan Bank» АҚ аналитикалық құрылымдық бөлімшесі.

Бұл таза ақпараттық сипатқа ие жұмыс. Сонымен қатар бұл Jusan Analytics тарапынан қандай да бір есеп-қисап беру емес, сондай-ақ іскерлік, қаржылық, инвестициялық, заңдық, салықтық немесе басқа да кәсіптік консультациялар және көрсетілетін қызметтер ұсыну бойынша ұсынысқа немесе қандай да бір ұмтылысқа жатпайды. Материал біз сенімді деп санаған, шынайы әрі ашық ақпарат көздерінен алынған мәліметтерге негізделген. Алайда біз келтірілген мәліметтерді мінсіз деп айта алмаймыз.

Оқырмандар дербес қаржылық шешім қабылдау үшін осы жұмыстағы мәліметтерді пайдаланғандары үшін біз жауапты болмаймыз. «Jusan Bank» АҚ Jusan Analytics тұлғасында жарияланымдағы ақпараттарды тұрақты түрде жаңартып тұруға немесе ондағы ықтимал дәлсіздіктерді түзету үшін өзіне міндеттеме алмайды. Осы ретте аталмыш жұмыстың құрамындағы мәліметтер толық, түпкілікті болып саналмайды және алдын ала ескертусіз кез келген уақытта өзгертілуі мүмкін.

Бұл жұмыстағы жарияланған ақпарат жеке пайдалануға қолжетімді, бірақ коммерциялық тұрғыда таратуға арналмаған және Jusan Analytics-тің алдын ала жазбаша рұқсатынсыз оны толығымен немесе ішінара қайта жаңғыртуға, жолдауға және жариялауға болмайды.

Материалды пайдалану мәселесі бойынша Jusan Analytics-ке жүгініңіз:

Қазақстан Республикасы, Алматы қ.
А25D5F7, әл-Фараби даңғылы, 36, В блогы, 6 қабат.
analytics@jusan.kz